

አዋጅ ቁጥር .../2012

የስኳር ኢንዱስትሪ አዋጅ

ክፍል ፩

መግቢያ

ተወዳዳሪ የሆነ የ ስኳር ኢንዱስትሪ ለመገንባት እና ምርት ለማምረት የሚያስችል ምቹ ሁኔታ እና እድል ያለ በመሆኑ፤

በሀገሪቱ ስኳር ገበያ ውስጥ ያለው የስኳር ምርት አቅርቦት እና ፍላጎት እጅግ ያልተመጣጠነ በመሆኑ፤

እስካሁን ባለው ሁኔታ መንግስት በባለቤትነት እና በቀጥታ በማምረት፤ እንዲሁም ኢንዱስትሪውን ሲያስተዳድር የ ነበረ መሆኑ፤ እና በ አሁኑ ሰዓት የስኳር ኢንዱስትሪ ወደ ግሉ ዘርፍ እንዲዛዎር ና የግሉ ዘርፍ ቀጥተኛ ተሳታፊ የሚያደርግ የፖሊሲ አቅጣጫ የተሰጠ በመሆኑ፤

የስኳር ኢንዱስትሪ የምርት ሂደት እና የ ስኳር ምርት ገበያን ተገቢ የሆነ ውድድርን እና ተሳትፎን የሚያሳካ የህግ ማዕቀፍ ማዘጋጀት አስፈላጊ በመሆኑ፤

የዚህ ህግ ዋና ዓላማ ዘለቁታዊ፣ ዘመናዊ፣ እና በ አህጉራዊ እና ዓለም አቀፍ ደረጃ ተወዳዳሪ የሆነ የስኳር ኢንዱስትሪ መገንባት ሲሆን፤

የስኳር ኢንዱስትሪ አጠቃላይ ነባራዊ ሁኔታ ኢንዱስትሪው በዓለም ገበያ ተወዳዳሪ እንዲሆን የተወሰነ የ መንግስት ጣልቃ ገብነት እንዲሁም ኢንዱስትሪውን የሚያስተዳድር እና የሚቆጣጠር የስኳር ቦርድ ማቋቋም አስፈላጊ በመሆኑ፤

የስኳር ቦርድን አወቃቀር፣ የስልጣን ወሰን፣ ተግባራት በህግ ማስቀመጥ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በህጉ የሚቋቋሙትን አካላት የስኳር ዘርፍ የተለያዩ ባለድርሻዎችን መብት እና ግዴታ ለምሳሌ የ አምራቾችን፣ የ አገዳ አብቃይ አርሶ አደሮችን እና የሰራተኛ ማህበራት ወዘተ የመሳሰሉት ጥቅምን የሚያመጣጥን እና የሚጠብቅ የ ህግ ማዕቀፍ ማዘጋጀት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በስኳር አምራቾች፣ የአገዳ አብቃይ አርሶ አደሮች እና የሰራተኛ ማህበራት መካከል የሚነሱ ግጭቶችን መፍታት ለ ስኳር ኢንዱስትሪው አስፈላጊ በመሆኑ እና ለዚህም ግልፅ የሆነ የግጭት አፈትታት ስርዓት እና ተቋም መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ የስኳር ኢንዱስትሪ አዋጅ ቁጥር 2020 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ፡-

1. “ስምምነት” ማለት በስኳር አምራቾች በአገዳ አብቃይ አርሶ አደሮች መካከል የሚደረግ እና አግባብ ባለው ባለስልጣን ፀድቆ የሚታተም ስምምነት ነው።
2. “ቦርድ” ማለት የ አትዮጵያ የስኳር ቦርድ ነው።
3. ተረፈ ምርት ማለት የስኳር ምርትን በማምረት ሂደት የሚመረቱ እንደ ኢታኖል እና ሞላሰስን የሚያመለክት ነው።
4. ኮሚቴ ማለት ቦርዱ የሚያቋቁመው የ አገዳ ዋጋ የሚወስን ኮሚቴ ማለት ነው።
5. የኢንዱስትሪ ዋጋ ማለት የስኳር አምራች ወይም ስኳርን የሚያጣራ አካል የሚያስከፍለው ዋጋ ማለት ነው።
6. የስኳር አምራች ማለት ስኳርን ከሸንኮራ አገዳ ወይም ከሌሎች የግብርና ምርቶች የሚያመርት ማለት ነው።
7. ሚኒስቴር ወይም ሚንስትር ማለት የ ንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚንስቴር ማለት ነው።
8. ከፍተኛ የ ኢንዱስትሪ ዋጋ ማለት የተለያዩ ደረጃ ላላቸው የስኳር ምርቶች ቦርድ የሚወስነው ከፍተኛ ዋጋ ነው።

9. ዝቅተኛ የ ኢንዱስትሪ ዋጋ ማለት የተለያዩ ደረጃ ላላቸው የስኳር ምርቶች ቦርድ የሚወስነው ዝቅተኛ ዋጋ ነው።
10. አገዳ አብቃይ ማለት የሸንኮራ አገዳ ወይም ሌሎች ስኳር የሚያስገኙ የግብርና ምርቶችን የሚያበቅል የእርሻ ባለቤት ነው።
11. የአገዳ አብቃዮች ማህበር ማለት በህግ የመመዘገብ ስልጣን ባለው አካል የተመዘገበ የአገዳ አብቃዮች ማህበር ወይም የህብረትስራ ማህበር መለት ነው።
12. ወገኖች የሚለው የስኳር አምራቾችን፣ የስኳር አምራች ማህበራትን፣ የአገዳ አብቃዮችን ወይም የአገዳ አብቃይ ማህበራትን ያካትታል።
13. ማምረት ማለት የስኳር ኢንዱስትሪን በተመለከተ ማቀድን፣ አገዳ ማብቀልን፣ አገዳ መሰብሰብን፣ አገዳ ማንጓዝ፣ መፍጨት፣ የስኳር ምርት፣ እና ማጣራትን ያካትታል።
14. የተጣራ ስኳር ማለት በ ኢንዱስትሪው በ ሀገር ዓቀፍ ወይም በ ዓለም ዓቀፍ ደረጃ ልኬቶችን ማወጣት ስልጣን ባላቸው አካላት የተቀመጡ መስፈርቶችን የያዘ ስኳር ነው፤
15. አጣሪ ማለት የተጣራ ስኳርን የሚያመርት ወይም ያለተጣራ ስኳርን የሚያጣራ አምራች ማለት ነው።
16. ስኳር ማለት በጠጣር ወይም በፈሳሽ ወይም ለፍጆታ ለሌላ አግልግሎት በሚወጣ ቅርፅ የተመረተ የስኳር ምርት ነው፤
17. ሸንኮራ አገዳ ማለት የረጃጅም ሳር ዝርያ ያለው ለስኳር ምርት ጥሬ ዕቃ የሚሆን የግብርና ውጤት ማለት ነው።
18. የ ስኳር ኢንዱስትሪ ምርት ማለት ስኳር፣ ሸንኮራ አገዳ፣ ወይም ሌሎች የግብርና ውጤቶችን፣ ሌሎች ከ ስኳር ወይም ስኳርን በማጣራት ሂደት የሚገኙ ምርቶችን ወይም ተረፈ ምርቶችን ያካትታል፤
19. የስኳር ኢንዱስትሪ ህግ ይህን አዋጅ፣ የስኳር እንዲስትሪ ደንብ እና ስኳር እንዲስትሪ መመሪያን ያካትታል።
20. የዳይሬክቶሮች ቦርድ ማለት የ ስኳር ኢንዱስትሪ ዳይሬክቶሮች ቦርድ ማለት ነው።
21. የ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ ማለት በዚህ አዋጅ የሚቋቋመው የስኳር ኢንዱስትሪ የ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ ማለት ነው።
22. ዞን ማለት ከአንዱ የስኳር ፋብሪካ ወደ ሌላኛው የሚለካ የ ሃምሳ ኪሎ ሜትር ሬዲየስ ርቀት ማለት ነው።

23. ማንኛውም በወንድ ሦታ የተገለጸው አነጋገር የሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የስኳር እንዲታሰብ በተለይም የሸንኮራ አገዳ አብቃቶችን እና ሌሎች የስኳር መገኛ የሆኑ ስብሎችን የሚያመርቱ አርሶ አደሮችን፣ ስኳር አምራቾችን እና የሀገር ውስጥ የስኳር ገበያን እንዲሁም የ ወጭና የገቢ ንግድን ለማስተዳደር የወጣ አዋጅ ነው።

ክፍል ፪

የኢትዮጵያ ስኳር ቦርድ

4. የኢትዮጵያ ስኳር ቦርድ መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ስኳር ቦርድ እየተባለ የሚታወቀው ህጋዊ ሰውነት ያለው አካል በዚህ አዋጅ ተቋቁማል።
2. ቦርዱ ዘላቂነት ያለው ህጋዊ ሰውነት እና ራሱ ማህተም ያለው ሲሆን በስሙ፣
 - ሀ. ንብረት መቀበል፣ መስጠት፣ መያዝ፣ እንዲሁም ተንቀሳቃሽ እና የማይንቀሳቅስ ማስተላለፍ
 - ለ. ገንዘብ መበደር እና ማበደር
 - ሐ. የዕለት ተለት ተግባሩን ለማከናወን የሚያስፈልጉ እና በዚህ አዋጅ በዝርዝር የተቀመጡ ማንኛውንም ድርጊቶች መፈፀም ይችላል።
4. የ ቦርዱን የ ቀን ተ ቀን ተግባር እና አስተዳደር የመወጣት ስልጣን ያለው ዳይሬክተሮች ቦርድ ነው።

5. የቦርዱ ስልጣን እና ተግባር

1. የቦርዱ ስልጣን እና ተግባር ለቦርዱ ተግባራቱን ለማከናወን አስፈላጊ እና ለ ስኳር ኢንዱስትሪው ጠቃሚ የሆኑትን ያካትታል። ከዚህ በተጨማሪ የሚከተሉትን ስልጣን እና ተግባራትን ያካትታል፣
 - ሀ. የስኳር እንዲታሰብ ማስተዳደር፣
 - ለ. ለስኳር ፈቃድ መስጠት እና አምራቾችን መመዝገብ

- ሐ. የስኳር ኢንዱስትሪውን ማበረታታት፣ አገዳ አብቃዮችን ማገዝ እና ማበረታታት፣ በ አጠቃላይ የ ስኳር ምርትን እና ምርታማነትን የሚያመጡ ስራዎችን መስራት፤
- መ. የ ሸንኮራ አገዳ ተባይን መቆጣጠር እና ለመቆጣጠር አመቺ የሆኑ መንገዶችን የመፍትሄ አቅጣጫዎችን መጠቀም እና ተፈጻሚነታቸውን መቆጣጠር፤
- ሰ. ዝቅተኛ እና ከፍተኛ የስኳር እና የስኳር ኢንዱስትሪ ምርቶችን ዋጋ መተመን እና መወሰን፣ ይህም ምርቱን ደረጃ፣ ዓይነት፣ መጠን፣ እና የመጣበትን አካባቢ መሰረት አድርጎ ነው።
- ረ. ለ ስኳር ኢንዱስትሪው እድገት አስፈላጊ በሆኑ የ ፖሊሲ አወጣጥ እና አተገባበር መሳተፍ፤
- ሠ. በ መንስግስት እና በ ኢንዱስትሪው መካከል እንደ ድልድይ ሆኖ ማገልገል፤
- ሸ. መንግስትንና የሚመለከታቸውን ሌሎች አካላት ለ ማማከር ይረዳ ዘንድ የ አገር ውስጥ የ ስኳር ገበያውን የሚያጋጥሙ የ ገበያ ውድቀት መቆጣጠር እና መከታተል፤
- ቀ. በ ስኳር እንዱስትሪ ውስጥ ያሉ ግለሰቦች እና ድርጅቶችን ድርጊት እና ተግባራት ማቀናጀት፤
- በ. የስኳር እንዱስትሪ እና ገበያው የሚያጋጥሙትን ተግዳሮቶችን በየጊዜው መመርመር እና መከተታል፤
- ተ. ለሁሉም የ ኢንዱስትሪው ተዋናዮች/ተሳታፊዎች ፍትሃዊ የሆነ የ ሀብት እና ጥቅም ተካፋይነትን ማረጋገጥ፤
- ቸ. የስኳርን ወጭ እና የ ገቢ ንግድን ቦርዱ በሚወስነው መሰረት በኮታ ወይም በአንድ የ ኤክስፖርት ስርዓት ማካሄድ
- ኀ. የግልግል ዳኝነት ስርዓቱን ጠብቆ እንዲካሄድ ማድረግ፤
- ነ. የስኳር ተረፈ ምርቶች አወጋገድን መቆጣጠር፤
- ኘ. በስኳር ኢንዱስትሪው ተሳታፊ ለሆኑ አካላት የ ማማከር አገልግሎት መስጠት፤
- አ. ለአካባቢ ተስማሚ የሆኑ የአመራረት ዘዴዎችን እና ቴክኖሎጂዎችን ማበረታታት፤
- ከ. ለኢንዱስትሪው አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ማጠናቀር እና ዳታ ቤዝ መገንባት/መያዝ

- ኸ. የሀገር ውስጥ የ ስኳር ማምረቻ ወጭዎችን በ የጊዜው ማሳትም/ማሳወቅ ወ. የስኳር ኢንዱስትሪውን ጥቅም ለማስከበር እና ለማስተዋወቅ በተገቢው መድረክ ላይ ወይም ተቋማት ፊት መወከል፤
 - የ. በስኳር ኢንዱስትሪው ውስጥ ያሉ አካላትን መብት የሚመለከቱ ስታንዳርዶችን እና አወጣጣቸውን መከታተል፤
 - ዐ. የኢንዱስትሪውን ምርታማነት እና ወጤታማነት እንዲሁም ከ ሌሎች አግባብ ካላቸው ተቋማት ጋር ተገቢውን ትስስር መፍጠር፤
 - ዘ. የአገዳ አብቃይ ተቋማት ወይም ማህበራትን ማቋቋም ና ማጠናከር፤
 - ዠ. ጤናማ እና አዎች የ ስኳር ኢንዱስትሪን ከመገንባት አንፃር አመራረትን፣ የገቢ ንግድን፣ ና የወጭ ንግድን መቆጣጠር፤
 - የ. ለስኳር ኢንዱስትሪው የመወያያ እና የድርድር መድረክ ሆኖ ማገልገል፤
 - ገ. የስኳር ኢንዱስትሪውን በተመለከተ የንግድ እና እንዲሁም ሚኒስትርን ማማከር፤
 - ጠ. ቦርዱ በሚወስነው ደመወዝ መሰረት ለቀን ስራው አስፈላጊ የሆኑ ሰራተኞችን መቅጠር፤
 - ጨ. ቦርዱ ተግባሩን ለማከናወን የሚያስፈልጉትን እና በኢንዱስትሪው ተሳታፊዎች/ተዋናዮች በሚሰጠው ስልጣን መሰረት ተጨማሪ ስልጣን ና ተግባራት ይኖሩታል።
2. ከ ላይ በ ንዑስ አንቀጽ 1 ያለው እንደተጠበቀ ሆኖ ቦርዱ በ ተለይም የሚከተሉት ስልጣን ና ተግባራት ይኖሩታል፤
- ሀ. የወጭ እና ገቢ ንግድ ፈቃድ መስጠት፤
 - ለ. የስኳር እና ስኳር ተረፈ ምርት አምራቾችን፣ አገዳ አብቃዮችን፣ አስመጭዎችን ና ላኪዎችን መመዝገብ፤
 - ሐ. በስኳር እንዲሁም ተሳታፊዎች/ተዋናዮች ላይ ክፍያ/ቀረጥ መጣል እና መሰብሰብ፤
 - መ. ክፍያው እንዴት እንደሚሰበሰብ፣ ማን እንደሚሰበሰብ፣ ማን መክፈል እንዳለበት፣ ለምን አግልግሎት መዋል እንዳለበት ይወስናል።
 - ሠ. ለአገዳ እርሻ፣ ለ ስኳር መጋዘን ወይም ምርመራ ለሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች እንስፔክተሮችን መመደብ፤
 - ረ. የዋጋ ትመና ዘዴን፣ የአገዳ ሽያጭ ና ግዥን መወሰን፤

ሰ. ከሚኒስትር መስሪያ ቤቱ ጋር በመሆን ወይም ይሁንታን በ ማግኘት ለ ስኳር እንዲሰጥ ደንብ ና መመሪያዎችን ማርቀቅ፤

3. ተግባራቱን ሲያከናውን ለእንዲሰጥ በሚጠቅም መልኩ የስኳር ቦርዱ የስኳር ኢንዱስትሪውን በሀገር አቀፍ ወይም በዓለም አቀፍ መድርክ ይወክላል።

6. የቦርዱ አወቃቀር

1. የኢትዮጵያ ስኳር ቦርድ የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል፤

ሀ. ሶስት የስኳር አምራቾች ወይም አምራች ማህበራት ተወካዮች

ለ. አንድ የአገዳ አብቃዮች ወይም አገዳ አብቃይ ማህበራት ተወካዮች

ሐ. አንድ የንግድ ና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ተወካይ

መ. አንድ የግብርና ሚኒስቴር ተወካይ

ሠ. አንድ የፋይናንስ ሚኒስቴር ተወካይ

ረ. አንድ የብሄራዊ ባንክ ተወካይ

ሰ. አንድ የንግድ ማህበራት ምክር ቤት ተወካይ

2. የቦርዱ ሊቀመንበር ከስኳር አምራቾች መካከል በአብላጫ ድምፅ ይመረጣል፤ ምክትል ሊቀመንበር ከሁሉም አባላት መካከል በአብላጫ ድምፅ ይመረጣል

3. የቦርዱ ሊቀመንበር የስልጣን ጊዜ በተሾመበት የሹመት ደብዳቤ/ውክልና/ውል በ ቦርዱ ይወሰናል።

4. የቦርዱ አባላት በማንኛውም ጊዜ ከሊቀመንበር ወይም ለ ም/ሊቀመንበር በደብዳቤ በማሳወቅ አባልነታቸው ሊለቁ ይችላሉ።

5. የቦርድ አባላትን ከቦታቸው ለማንሳት ሁሉም አጥጋቢ ምክንያት መኖር አለበት። ከምክንያቶቹ መካከልም፤

ሀ. በአካል ወይም የአዕምሮ ችግር ምክንያት ግዴታውን መወጣት አለመቻል፤

ለ. ተገቢ ያልሆነ ፀባይ/ባህሪ

ሐ. የብቃት ማነስ

መ. መክሰር

ሠ. በወንጀል ተከሶ የተፈረደበት ከሆነ፤

7. የ ቦርዱ ስብሰባ ና ውሳኔ

1. ቦርዱ በሁለት ወር ውስጥ ቢያንስ አንድ ጊዜ በቦርዱ በሚወሰን ቦታ እና ጊዜ መሰብሰብ አለበት።
2. ሊቀመንበሩ ስብሰባውን ይመራል። ሊቀመንበሩ ከልተገኘ ም/ሊቀመንበሩ ስብሰባውን ይመራል።
3. ምልዓተ ጉባዔው ሳይማላ ምንም ዓይነት ውሳኔ ማሳለፍ አይቻልም። ምልዓተ ጉባዔው የ አባላቱ ሶስት አራተኛ ሲገኙ ነው።
4. የቦርድ አባላቱ ቁጥር ከላይ በ ቁጥር 6(1) ላይ የተጠቀሰው ነው።
5. የ ቦርዱ ውሳኔ በመደበኛ አብላጫ ድምፅ ነው።
6. የ ቦርዱ ውሳኔ አባላቱ በ አካል መገኘት ሳይኖርባቸው መረጃ በመለዋወጥ እና በ ፅሁፍ አስተያየት በመስጠት ሊሆን ይችላል።
7. የ ቦርዱ ውሳኔ በ ሁሉም አበላት ላይ አስገዳጅነት አለው።
8. ቦርዱ የራሱን የ ውሳኔ ሂደት፣ አሰራር ና አካሄድ በተመለከተ መመሪያ ያወጣል።

8. የቦርዱ ሰራተኞች

ቦርዱ የቀን ተቀን ተግባሩን ለማከናወን ይረዳው ዘንድ በቋሚነት ወይም በጊዜያዊነት ሰራተኞችን ሊቀጥር ይችላል።

9. ከተጠያቂነት ነፃ ስለመሆን

ማንኛውም የቦርዱ አባል ወይም ሰራተኛ ለቦርዱ እና ለኢንዱስትሪው ጥቅም በተገቢው እና በትክክለኛው መንግድ የወሰነው ውሳኔ የግል ተጠያቂነት አያመጣበትም።

10. የቦርድ አባላት ክፍያ

ቦርዱ ለአባላቱ የሚከፍለው ደመወዝ ይኖራል። መጠኑም በቦርዱ እና በንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ይወሰናል።

ክፍል ፫

ስለ ምዝገባ፣ ፈቃድ ና ምርመራ

11. የስኳር አምራቾች ምዝገባ ና ፈቃድ

1. ማንኛውም ሰው በ ቦርዱ የተሰጠ ፈቃድ ሳኖረው የስኳር ፋብሪካ መትከል ስኳርን እና የ ስኳር ተረፈ ምርቶችን ማምረት አይችልም።
2. ለ አንድ ስኳር አምራቾች የተሰጠ ፈቃድ የሚያገለግለው ለተሰጠው ሰው ብቻ ነው። ይህ ፈቃድ ለሌላ ሰው ተላልፎ ሊሰጥ አይችልም።
3. በተራ ቁጥር 1 ላይ የተደነገገውን የተላለፈ ሰው ጥፋት እንደሰራ ተቆጥሮ ከ አምስት መቶ ሺህ እስከ ሁለት ሚሊዮን የኢትዮጵያ ብር ይቀጣል።
4. ለ ፈቃድ የሚቀርብ ጥያቄ ቦርዱ በሚያዘጋጀው ፎርም ይሆናል። ለፈቃድ ማውጫ ቦርዱ የሚያስከፍለው ክፍያ መከፈል አለበት።
5. ማመልከቻውን ተቀብሎ ቦርዱ ቋሚ የሆነ ፈቃድ ይሰጣል።
6. ማመልከቻውን በሚያስተናግድበት ጊዜ ቦርዱ የሚከተሉት መስፈርቶችን ማሟላታቸውን ማረጋገጥ አለበት፤

ሀ. አመልካቹ ስኳርን ለማረት የሚያስችል ብቃት ያለው መሆኑን፤

ለ. አመልካቹ ስለ ስኳር እንዲሰጥ ለምድ፣ ብቃት፣ ያለው መሆኑ ወይም ከ ሰራተኞቹ መካከል ይህ ልምድ መኖሩ፤

ሐ. ቦርዱ የሚያወጣቸው ሌሎች መስፈርቶችን

7. ፈቃድ ለመከፈል የሚያስችሉ ምክንያቶች ኖረው ቦርዱ ፈቃዱን ከከለከለ ለ አመልካቹ ክልከላውን እስከ ምክንያቶቹ በዝርዝ ማሳወቅ አለበት።
8. ቦርዱ በቂ ምክንያት ሳይኖረው ፈቃድ መከፈል የለበትም።
9. ቦርዱ የተመለከቱትን ሁኔታዎች ካተማሉ ፈቃዱን መሰረዝ፣ ማሻሻል፣ ወይም ማገድ ይችላል።
10. በቦርዱ ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው ለንግድ እና እንዲሰጥ ለምድ ማኒስቴር ይግባኝ ማለት ይችላል።

12. አስመዎዎችን ላኪዎችን እና ስኳር ተጠቃሚ ኢንዱስትሪዎችን

የመመዝገብ ስልጣን

1. ቦርዱ አስመዎዎችን ላኪዎችን ና የ ስኳር ና ስኳር ተረፈ ምርት ተጠቃሚ ኢንዱስትሪዎችን የመመዝገብ ስልጣን አለው።
2. ቦርዱ የ ስኳር አስመዎዎችን ላኪዎችን ፈቃድ የ መስጠት ስልጣን አለው።
3. ቦርዱ ለሚሰጠው ፈቃድ የፈቃድ እና ምዝገባ ክፍያ ያስከፍላል።
4. ከ ላይ በ ንዑስ ቁጥር 1 ና 2 የተቀመጠውን ፈቃድ ከ መስጠቱ በፊት ቦርዱ ሀገር ውስጥ ያለውን የስኳር ምርት፣ ና የገቢ ንግድ ፍላጎትን ማጥናት ና ግምት ውስጥ ማስገባት አለበት።
5. ቦርዱ የላኪነት ኤክስፖርት ፈቃድ ይሰጣል። ከሚሰጠው ፈቃድ ጋር አጠቃቀም መመሪያ ና መደረግ ያለባቸውን ሁኔታዎችን አብሮ ያስቀምጣል።
6. ያለ ፈቃድ ስኳር ያስገባ ና ያስወጣ እንደ ሁኔታው ከ አምስት መቶ ሺህ ያላነሰ የ ገንዘብ ቅጣት ወይም ከ ሶስት ዓመት ያልበለጠ የ እስር ቅጣት ይጣልበታል።
7. የ ፈቃድ አሰጣጥ ሁኔታዎች በ ቦርዱ ይወሰናሉ።

13. በፋብሪካዎቹ መካከል መኖር ስላለብት ርቀት

1. ቦርዱ ፈቃድ በሚሰጥበት ጊዜ በ አንድ ዞን ውስጥ አንድ የስኳር ፋብሪካ ብቻ መኖሩን ማረጋገጥ አለበት።
2. ቦርዱ በአንድ ዞን ውስጥ ለ ሁለት ፋብሪካዎች ፈቃድ መስጠት የለበትም። ይህ ወደ ፊት ለሚቋቋሙት የስኳር ፋብሪካዎች ብቻ ተፈፃሚ ይሆናል።

14. ስኳር ፋብሪካን ወይም የአገዳ እርሻን ስለማሻሻል ና ማስፋፋት

1. ፈቃድ የያዘ የ ስኳር ፋብሪካ ባለቤት ወይም አገዳ አብቃይ ፋብሪካውን ወይም እርሻውን ለማስፋፋት ወይም ለማሻሻል ቦርዱን ማሳወቅ እና ፈቃድ ማግኘት አለበት።
2. ስኳር ፋብሪካውን ወይም የ አገዳ እርሻውን መቀየር ወይም ማስፋፋት የፈለገ ሰው ቦርዱን ማሳወቅ እና የ ቦርዱን ፈቃድ ማግኘት አለበት።

15. ድንገተኛ ኢንሰፔክሽን ስለማካሄድ

1. ቦርዱ የመደበው የ ስኳር እንሰፔክተር በማንኛውም ምክንያታዊ በ ሆነ ጊዜ ውስጥ የስኳር ፋብሪካን፣ አገዳ እርሻን፣ መጋዘንን እንሰፔክት ሊያደርግ ይችላል።
2. ይህን ለ ማደናቀፍ የሞከረ ወይም ያደናቀፈ ማንኛውም ሰው ከ ሃምሳ ሺህ ብር ያልበለጠ ወይም ከ ስድስት ወር ያልበለጠ ቅጣት ይጠብቀዋል።

ከፍል ፬

አገዳ ማብቀል፣ ዝርያ፣ አገዳ አቀራረብ

16. የአገዳ አብቃዮች መዝገብ

1. ቦርዱ አገዳ አብቃዮችን የ መመዝገብ ስልጣን አለው።
2. ቦርዱ የ አገዳ አብቃዮች መዝገብ የ መያዝ ግዴታ አለበት። ይህ መዝገብ የሚከተሉትን ዝርዝር ጉዳዮች መያዝ አለበት፡
ሀ የ አገዳ አብቃዩ ስም
ለ አገዳውን የ ሚያቀርብለት ስኳር ፋብሪካ ስም
ሐ ሌሎች ቦርዱ አስፈላጊ ናቸው ብሎ ያመነባቸው ዝርዝር ጉዳዮች
3. ማንም ሰው በ ቦርዱ ከልተመዘገብ በስተቀር ለ ስኳር ፋብሪካ ለማቅረብ አላማው አድርጎ አገዳ ማብቀልና ለ ፋብሪካዎች መሸጥ አይችልም።
4. ማንኛውም የ ስኳር ፋብሪካ ያልተፈቀደለትን ና ያልተመዘገበ አገዳ አብቃይን ሸንኮራ አገዳ ቢገዛ ጥፋት እንዳደረገ ይቆጠራል።

17. የሸንኮራ አገዳ ዝርያ

1. የ ስኳር ቦርድ ለ ንግድ የሚሆኑ የ ሸንኮራ አገዳ ዝርያዎችን ማፅደቅ አለበት። በሌሎች ሀገሮች ና በ ዓለም አቀፍ ለታወቁ ሸንኮራ አገዳ ዝርያዎች ቦርዱ እውቅና ይሰጣል።

2. በቦርዱ ዕውቅና ያልተሰጠውን የ ሸንኮራ አገዳ ዝርያ ማምረት ወንጀል ነው።
3. ማንም ሰው ያለ ቦርዱ ፈቃድ የ ሸንኮራ አገዳ ዝርያን ማሻሻል፣ መቀየር አይችልም።
4. ማንም ሰው ያለ ቦርዱ ፈቃድ የ ሸንኮራ አገዳ ዝርያን ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባት አይችልም።

18. አገዳ ስለማቅረብ

1. ስኳር ፋብሪካዎች በዞናቸው ከ ሚገኙ የ አገዳ እርሻ የሚቀርብላቸውን አገዳ በ ወላቸው ና ህጉ በሚፈቅደው መሰረት መቀበል አለባቸው።
2. ማንኛውም ስኳር ፋብሪካ በ አቅራቢያው ለሚገኙ ና ለ ፋብሪካው ለማቅረብ ለተመዘገቡ ሸንኮራ አገዳ እርሻዎች ምክንያታዊ የሆነ አቅርቦት መስጠት አለበት።
3. የ ሸንኮራ አገዳ መኝኝዝ ያለበት ስኳር ፋብሪካዎች ና የ ሸንኮራ አገዳ ዋጋ ኮሚቴ በሚያደርጉት ስምምነት መሰረት ነው።
4. ስኳር ፋብሪካዎች የቀረበላቸውን የ ሸንኮራ አገዳ ያለምንም መዘግየት ማራገፍ አለባቸው።
5. የ ሸንኮራ አገዳ ምዘና፣ ሙከራ እና የ ሸንኮራ አገዳ አቅራቢዎች ና ስኳር ፋብሪካዎች መብት ና ግዴታ በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጡ ደንብ ና መመሪያዎች ይወሰናል።

19. የ ሸንኮራ አገዳ ዋጋ

1. የሸንኮራ አገዳ ዋጋ መወሰን ያለበት በ ቦርዱ ሲሆን ይህም የ የ ሸንኮራ አገዳ ዋጋ ተመን ኮሚቴ በሚያዘጋጀው ፎርሙላ መሰረት ነው።
2. የሸንኮራ አገዳ ዋጋ ፎርሙላው እንደሁኔታው ሊሻሻል ይችላል።
3. የሸንኮራ አገዳ ዋጋን ለመተመን የሸንኮራ አገዳ ዋጋ ተመን ኮሚቴ ይመሰረታል። አባላቱም ከቦርዱ፣ ከስኳር ፋብሪካዎች፣ አገዳ አብቃዮች የተውጣጡ ይሆናሉ።
4. የኮሚቴው ዋና ተግባር የሸንኮራ አገዳን ዋጋ መተመንና በየጊዜው መከለስ ነው።
5. ዋጋውን ለመወሰን የሱክሮዝ መጠንን መሰረት ያደርጋል።

ክፍል ፮

የስኳር ኢንዱስትሪ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ ስለመቋቋም

20. የስኳር ኢንዱስትሪ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ

1. ስኳር ኢንዱስትሪ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ እየተባለ የሚጠራው ተቋም ተቋቁማል።
2. የስኳር ኢንዱስትሪ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ ተጠሪነቱ ለ ቦርዱ ነው።
3. የጉባዔው አባላት የሚከተሉት ናቸው፤
 - ሀ. ሶስት በ ቦርዱ የሚሾሙ
 - ለ. አንድ በ ስኳር ፋብሪካዎች የሚሾም
 - ሐ. አንድ በ አገዳ አብቃዮች የሚሾም
4. በ ቦርዱ የሚሾሙ አባላት በ እንዲሁት ሪፖርት የጥቅም ግንኙነት የሌላቸው መሆን አለባቸው፤
5. ቦርዱ ከ ሾማቸው አንዱ በ ቦርዱ ዉሳኔ የ ጉባዔው ሊቀመንበር ሌላውደግሞ ም/ልቀመንበር ሆነው ይሾማሉ።
6. ሊቀመንበር ና ም/ልቀመንበር ሆነው የሚሾሙት አባላት በ ዳኝነት፣ በ ዐቃቤ ህግነት፣ ህግ አማካሪነትና ጥብቅና፣ ህግ ማስተማር እና በተመራማሪነት ልምድ ሊኖራቸው ይገባል።
7. በ ቦርዱ የ ተሾሙ የ ጉባዔው አባላት በ ስልጣን ላይ መቆየት የሚችሉት ከ አምስት ዓመት ላልበለጠ ጊዜ ነው። ለቀጣይ አንድ ሙሉ የ ስልጣን ጊዜ ደግመው መመረጥ ይችላሉ።
8. በ ስኳር ፋብሪካዎች ና አገዳ አብቃዮች የተሾሙ የ ጉባዔው አባላት የ ስልጣን ጊዜ ከ አራት ዓመት ያልበለጠ ይሆናል። ለቀጣይ አንድ ሙሉ የ ስልጣን ጊዜ ደግመው መመረጥ ይችላሉ።
9. ከ አገልግሎት ጊዜ ማብቃት ጋር ባልተያያዘ ክፍት ሆነ ቦታ ካለ የመሾም ወይም የመምረጥ ስልጣን ያለው አካል ክፍት ቦታውን መሙላት ይችላል።
10. በጡረታ የተገለለ አባል ለጉባዔው ሊመረጥ ይችላል።

- 11. ቦርዱ የ ጉባዔውን አባላት በበቂ ምክንያት ሊሸራቸው ይችላል። አለስፈላጊ የሆነ ፀባይ፣ ስራን በአግባቡ አለመወጣት፣ በወንጀል ተከሶ የተፈረደበት ፣ በማርሚያ እንዲቆይ የተወሰነበት፣ እንደ በቂ ምክንያት ይቆጠራሉ።
- 12. የጉባዔውን አባላት ከ ሹመት ለማንሳት የሚደረገው ውሳኔ በአባላጫ ድምፅ መሆን አለበት።
- 13. እያንዳንዱ የ ጉባዔው አባላት በ ቦርዱ የተወሰነ ደመወዝ ይከፈላቸዋል።

21. የጉባዔው ተግባር

- 1. ጉባዔው በ ስኳር ኢንዱስትሪው ውስጥ ፣ ከ ዚሁ ጋር በተያያዘ የመጀመሪያ የ ስረ ነገር ፣ የ ይግባኝ ስልጣን አለው።
- 2. ጉባዔው የሚከተሉት ተግባራት አሉት፤
 - ሀ. የቀረበን ይግባኝ መስማት ፣ መወሰን
 - ለ. ውሳኔ እንዲሰጥበት ቦርዱ በመራው ጉዳይ ላይ ውሳኔ መስጠት
 - ሐ. በ ስኳር አምራቾች እና በ አገዳ አብቃዮች መካከል ከ ህጉ ወይም የሁለቱ ወገኖችን ስምምነት መሰረት ባደረጉ መብትና ግዴታዎች የሚነሱ አለመግባባቶችን መፍታት

22. የጉባዔው ስነ ስርዓት ህግ/መመሪያ

- 1. የ ጉባዔው የቀን ቀን ተግባሩን የሚያካሂድበት መመሪያ አርቅቆ በ ቦርዱ ያስፀድቃል።
- 2. የ ጉባዔው ምልዓተ ጉባዔ ሰብሳቢው ወይም ም/ሰብሳቢው ፣ ሌላ ተጨማሪ ሁለት አባላት ናቸው።
- 3. የ ጉባዔው ውሳኔ በ አብላጫ ድምፅ ነው።
- 4. ጉባዔው ለሚመለከታቸው ፣ ጥቅሙን ለሚነካበት ማናቸውም ሰው ክፍት ነው።
- 5. ማንኛውም ተከራካሪ ወገን በራሱ የመካፈል ፣ የመወከል መብት አለው።
- 6. ጉባዔው፤
 - ሀ. የ ፅሁፍ ወይም የ ቃል አቤቱታ ይቀበላል።
 - ለ. በጥብቅ የማስረጃ ፣ ስነ ስርዓት ህግ መመሪያት አይጠበቅበትም

- ሐ. የ ፅሁፍ ማስረጃዎችን፣ የ የቦርድ ሚኒቶችን፣ ሊጠቅም ይችላል።
- ቦርዱም በተፈለገ ጊዜ እነዚህን ማስረጃዎች ማቅረብ አለበት።
- መ. ደክመንት ና ቦታዎችን ሊመረምር ይችላል።
- ሠ. የጊዜ ቀጠሮ ሊሰጥ ይችላል።

23. በጉባዔው ውሳኔ ላይ ይግባኝ ስለመጠየቅ

1. በጉባዔው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም አካል ለ ኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።
2. የ ይግባኝ ስርዓቱ በ ፍትሐብሄር ስነስርዓት ህጉ እንደተደነገገው ይሆናል።
3. ፍርድ ቤቱ ይግባኙን መርምሮ፤
 - ሀ. የጉባዔውን ውሳኔ ሊያፀና፤
 - ለ. የጉባዔውን ውሳኔ ሊሸር፤
 - ሐ የራሱን ውሳኔ ሊያሳልፍ ይችላል።
 - መ. በወጭ ና ኪሳራ ላይ ውሳኔ ይሰጣል።

ክፍል ፮

አስተዳደራዊ ና ፋይናንስ ድንጋጌዎች

24. የቦርዱ ፀሃፊ ና ሌሎች ሰራተኞች

1. ሚኒስትሩ በ ቦርዱ አቅራቢነት የ ቦርዱን ፀሃፊ ይሾማል።
2. ቦርዱ በ ሚወስነው ደመወዝ ና ጥቅማጥቅም ለቀን ተቀን ተግባሩ የሚያስፈልጉትን ሰራተኞች ይቀጥራል።
3. የሰራተኞቹን ና የቦርዱ ግንኙነት የሚገዛው አግባብ ያለው የአሰሪ ና ሰራተኞች ህግ ነው።

25. የቦርዱ ፈንድ ና በጀት

- የቦርዱ ፈንድ ና በጀት እንደሚከተለው ነው፤
1. ከህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሊመደብለት በሚችል በጀት
 2. በ ሀገር ውስጥ ና ከ ውጭ የሚገኝ በብድር ወይም በስጦታ የተገኘ ገንዘብ
 3. በቅጣት፣ በቀረጥ፣ ወይም በአገልግሎት ክፍያ ከሚገኝ ገቢ

4. ማንኛውም ለ ቦርዱ የተሰጠ የ ማበረታቻ ገንዘብ ወይም ብድር
5. ማንኛውም ለ ቦርዱ የሚከፈል ንብረት ወይም ገንዘብ
6. ከ ሌሎች ምንጮች የሚገኝ ገቢ.

ክፍል ፯

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

26. የጥራት ና ለጤና ተስማሚነት ደረጃ

ቦርዱ ከ ሚመለከታቸው የ ጤና፣ የአካባቢ ጥበቃ ባለስልጣን እና ደረጃዎች ባለስልጣን ጋር በመተባበር በ ሀገር ውስጥ የሚመረተውንም ሆነ ወደ ሀገር የሚገባን ስኳር

ሀ. ሀገር ዓቀፍ ወይም ዓለም አቀፍ ደረጃ መዳቢዎች ደረጃውን ያወጣውን ደረጃ የሚያማላ መሆኑን ማረጋገጥ

ለ. ለ ጤና ተስማሚ መሆኑን ስልጣን ባለው የ ጤና ተስማሚነቱን ማረጋገጥ

ሐ. ለ አካባቢ ጥበቃ የሚያስፈልገውን ደረጃ በአካባቢ ጥበቃ ባለ ስልጣን መማላቱን ማረጋገጥ አለበት።

27. ኢንዱስትሪውን ተገቢ ካልሆነ ውድድር ለመጠበቅ የሚወሰድ ርምጃ

የ ኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የፈረመቻቸው ና ወደፊት ልትቀላቀል የምትችላቸው ዓለም ዓቀፍ እና አህጉራዊ የንግድ ድርጅቶች ና ቀጠናዎች የሚያስቀምጡት ግዴታ እንደተጠበቀ ሆኖ መንግስት ስኳር

ኢንዱስትሪውን ቀረጥ ና ሌሎች ርምጃዎችን በመወሰድ ተገቢ ካልሆነ ውድድር መጠበቅ አለበት።

28. ደንብ ስለ ማውጣት

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ያወጣል።
2. የኢትዮጵያ ስኳር ቦርድ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚወጣ ደንብን ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

3. ከላይ በ ንዑስ ተራ ቁጥር ላይ ያለው እንደተበቀ ሆኖ የሚኒስትሮች ምክር ቤት የሚከተሉትን ጉዳዮች በሚመለከት ደንብ ሊያወጣ ይችላል።

ሀ. ስኳር ኢንዱስትሪ ቁጥጥር፣ ክልክላ፣ ስኳር ገበያን፣ ስኳር ና የ ስኳር ተረፈ ምርቶችን ማስመጣት ና መላክን፣

ለ. የሸንኮራ አገዳ ና ሀገር ውስጥም ሆነ ከ ውጭ የገባ የ ስኳር ደረጃን በተመለከተ፣

ሐ. የስኳር ምርመራን ና ስኳር ኢንስፔክተሮችን በተመለከተ፣

መ. የስኳር ምርመራ ና ናሙና፣ ልኬት፣ የጥራት ና ክብደት አወሳሰን ሂደትን በተመለከተ፣

ሠ. የሸንኮራ አገዳ አብቃዮች፣ የ ስኳር አምራቾች፣ የ አስመጭዎች፣ ና የ ላኪዎች የመረጃ አያያዝ በተመለከተ፣

4. እነዚህ ደንቦች ና ህጎች በ ነጋሪት ጋዜጣ መታተም አለባቸው።

29. መመሪያ ስለማዉጣት

1. የ ስኳር ኢንዱስትሪውን አመራር ምቹ ለማድረግ ና የ ስኳር አምራቾችን ና አገዳ አብቃዮችን ግንኙነት በ ግልፅ ለማስቀመጥ ሚኒስትር መስሪያ ቤቱ ከቦርዱ ጋር በመመካከር የ ስኳር መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

2. ሚኒስትር መስሪያ ቤቱ ከ ቦርዱ ጋር በመመካከር ለ ስኳር ኢንዱስትሪው በሚያመች መልኩ የ መመሪያውን ይዘት ይወስናል።

3. ሚኒስትር መስሪያ ቤቱ በራሱ ወይም ከ ቦርዱ በሚመጣ የመነሻ ሃሳብ የመመሪያው መቀየር አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ መመሪያውን ለማሻሻል ይችላል።

4. ሚኒስትር መስሪያ ቤቱ የ ተሻሻለውን መመሪያ በ ነጋሪት ጋዜጣ ማሳተም አለበት።

5. ሚኒስትር መስሪያ ቤቱ በ መመሪያው ሊያካትታቸው የሚገቡ ዝርዝር ጉዳዮች የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. የስኳርን የምርት፣ የገበያ፣ ና የ ውጭ ንገድን ቁጥጥር፣

ለ. በ ስኳር አምራቾች ለ አገዳ አብቃዮች የሚከፍሉትን የአገዳ ዋጋ አወሳሰን ቀመር

ሐ. ቦርዱ የቀን ተቀን ተግባራቱን ለመወጣት እንዲችል የተለያዩ የ አግልግሎት ክፍያዎችን እና ቀረጥ ለመወሰን የሚያስችል ቀመር

መ. የአገዳ ማኃኃዝን ቁጥጥር በተመለከተ፣ ከዚህ ህግ፣ ደንብ ና መመሪያ ተቃራኒ የሆኑ ስምምነቶችን መከላከል፤

6. ቦርዱ በስኳር ኢንዱስትሪው ውስጥ ያሉ ተሳታፊዎች በሙሉ ግዴታቸውን እየተወጡ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት።

7. ስኳር ኢንዱስትሪውን በተመለከተ የሚነሱ ማንኛውም የ ጥያቄ ወይም ልዩነት ለስኳር ኢንዱስትሪ የ ግልግል ዳኝነት ጉባዔ ይመራል።

30. ስኳር ኢንዱስትሪውን ከኤክሳይስ ግብር ነፃ ስለማድረግ

በቅንጦት ሸቀጦች ላይ የሚጣለው ግብር በስኳር ኢንዱስትሪው ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም።

31. የተሻሻሩ እና ተፈጻሚነት የሌላቸው ሕጎች

ከዚህ አወጅ ጋር የሚጣረሱ ማንኛውም ስኳር ኢንዱስትሪውን የሚመለከቱ እና በኢንዱስትሪው ተፈፃሚ የነበሩ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች ና አሰራር በዚህ አዋጅ ተሸረዋል።

32. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ

ታህሳስ ቀን 2012 ዓ.ም.

ሳሕለወርቅ ዘውዴ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት